



# FUGGER

# FUGGER

Hallgatni arany, gondolta, miközben némán zsebre vágott egy Arany János-kötetet a városi közkönyvtárban. Eredetileg a Mulass!-ba indult, hogy megigyon egy sört, és átgondolja az elmúlt éjszakán történeteket, hogy mit is akart a Jolántól, illetve mit szeretett volna amaz, amikor azt kiabálta, a vágytól elfulladva, hogy tegyél úgy, mint... és itt egy nevet mondott, de nem lehetett érteni, de aztán a Mulass! ablakán bebámulva mégis úgy döntött, hogy ezúttal kihagyja ezt a helyet.

Céltalanul ödögött a város egyetlen, egyetlen főutcáján, bámulta a Fő térről áramló tömeget, a környező kisvárosokból, településekről, falvakból, tanyákról és az ég tudja, honnan betóduló boldognak, boldogtalannak, vagy csak szimplán szerencsétlennek látszó férfiakat, nőket, gyerekeket és aggastyánokat, amikor hirtelen megtorpant egy frissen festett falú épület előtt.

Városi Közkönyvtár, állt a zöldre pingált homlokzaton. És: Olvasni jó. Szerette ezt a mondatot, Évitől sokszor hallotta, de még inkább gyerekkorából, amikor esténként mindig a síró anyját vigasztaló papa szavaira aludt el. Az anyja amúgy sem volt egy nevetős, könnyen és gyorsan pityeredett el, amit a rokonok, az istenadta nagynénik, nagybácsik, unokaöccsök, unokahúgok, ányók és keresztszülők általában ki is használtak, hiszen nem volt olyan szőrösszívű hivatalnok, aki sokáig bírta volna hallgatni a szívet tépő zokogást, így elég hamar kiutaltak számukra lakást, kocsit meg hétvégi telket. Bérsíró, mondta mindenkinek, amikor az anyja foglalkozását firtatták, ám ez nem volt teljesen igaz, hiszen anyja a köszönjükön kívül nem kapott más jutalmat a hálátlan rokonságtól, ahogy papa nevezte a hozzátartozókat. Egyetlen olyan eseményre emlékezett, amikor a bérsírás megütközést keltett. Még az általános iskola legelső osztályában, amikor mindenkinek fel kellett állnia, s szépen csengő hangon elmondani a saját és a szülei nevét, valamint a foglalkozásukat. Neki tanuló volt a foglalkozása, és kisdobos, mint mindenkinek az osztályban. Büszke is volt a fehér ingecskére és a kék kisdobos nyakkendőre egészen addig, amíg az első emeleten lakó, papa szerint vén reakciós Gellérthy meg nem látta egyszer, amikor az iskolai ünnepségről hazafelé tartott, s ki nem köpött felé egy hatalmasat, miközben vörös gyerekek titulálta.

Pedig kiskorában szóke volt.

Annál az ominózus bemutatkozásnál szépen csengő hangon elmondta a nevét, majd a szülei foglalkozása következett. Papa a város egyik legokosabb embere volt, mindenki is-



merte, még a plébános is előre köszönt neki, holott tudta, hogy meggyőződéses kommunista. Ideológiától függetlenül azonban barátok voltak. Egyszer fogadtak, hogy amelyikük hamarabb meghal, visszajön, s elmondja a másiknak, mi vár rá a halál után. A fogadás azonban elmaradt, ugyanis nem tudtak megegyezni abban, hogy az elmúlás utáni pillanatok mennyire hitelesek, mennyire lesznek tudatuknál akkor, amikor majd egy szakállas arc hajol föléjük, s nekik el kell döntenüök, Karl Marx-e vagy Szent Péter az.

Papa pénzzel foglalkozott, a város tanácselnökének adott többnyire brilliáns ötleteket, vezette a költségvetést, s esténként fáradtan mesélte el, hogy aznap milyen tanácsot adott a tanácsalannak. A város vezetője egyébként teljesen alkalmatlan volt bármilyen beosztásra, ám hogy mégiscsak a település legfőbb urává választották, azt egyetlen, kiemelkedő adottságának köszönhette.

A hangjának.

Olyan gyönyörű baritonja volt, hogy amikor az Internacionálét énekelte, még annak is könnybe lábadt a szeme, aki féltve őrizte otthon a veretes kutyabőröt.

Azon a napon tehát, amikor fel kellett állnia, s szépen csengő, tiszta hangon bemutatkoznia, a következőket mondta:

– Apukám fugger, anyukám bérsíró.

A fugger név valahogy megmaradt benne, előző este hallotta, amint papát így szólította a tanácselnök, aki gyakori vendég volt a családnál. Tréfás kedvű, harsány ember volt a tanácsalannak, ezért ő azt hitte, hogy a fugger név is valami baráti, jó szándékú, vicces megnevezést takar.

Papa halkán elnevette magát, majd szelíd hangján, amit még akkor is megőrzött, ha valaki alaposan felbosszantotta, halkán válaszolt:

– Már hogy lehetnék én fugger, mondd meg nekem? A nevem sem Hans, és még csak Augsburgban sem születtem.

Ezen aztán elnevetgétek egy darabig.

Amikor a tanteremben, ahol a falakról az ifjú Vologya, aki később Lenin néven csinált nagy felfordulást valahol Európában, stilizált arc- és egész alakos képe vigyázta a kisdobosok szolid mindennapjait, elült a gyerekek okozta zaj, a nevetés, a fuggerezés és a bérsírásozás, a tanárnő felemelkedett székéről, ahol addig üldögélt, olcsó harisnyát viselő lábait belebújtatta kényelmetlen, ám divatos fapapucsába, majd odalépett hozzá és fölé magasodott. Szakasztott olyan volt, mint az Alice Csodaországban zárójelenete, amikor Alice visszanyeri eredeti magasságát, és kimagaslik a kártyalapok közül.

– Bérsíró? – kérdezte vészjósló hangon.

– Bérsíró? – kérdezte fejhangon visítva.

Nem tudta, hogy mit feleljen, a könnyei is eleredtek már közben, csak bólogatni tudott. A többiek is elnémultak, első napjuk volt ez az iskolában, de eddig csak mosolyt, jókedvű biztatást kaptak, gyerekek, gyerekek, ti vagytok a jövő pillérei, csak így tovább formájában. Most a pillérek némán és ijedten várták a tanárnő újabb, hisztérikus kirohanását, de az mégsem következett be.

– Ül le szépen – mondta neki, és legyintett egyet.

A fugger név ettől kezdve rajta maradt, ha akarta, ha nem. Eleinte még bátortalanul tiltakozott ellene, de a számára oly fura név becézett alakja, a fugi valahogy mégiscsak elnyerte a tetszését. A fugi aztán elkísérte nemcsak az általános iskolában, hanem a város egyetlen, középszerű gimnáziumában is. Nem is volt addig baj, amíg a középiskola KISZ-titkára, Toltay Tamás, aki titokban történésznek készült, ám otthon a szülei azt hitték, hogy érettségi után a Marxista-Leninista Esti Egyetemre megy, egyszer meg nem kérdezte tőle:

– Mi a nyavalyának a rövidítése ez a fugi?

– Fugger – válaszolta örömmel, hogy tud újat mondani a KISZ-titkárnak. – Egy régi német család neve.

– Dél-német – oktatta ki azonnal Toltay –, és nem is család, hanem inkább dinasztia. Az alapítója egy Hans nevű takács volt, aki valamikor az ezerháromszáz évesekben költözött Augsburgba. Tudod, miről híres ez a város, nem? – majd meg sem várva a választ,



azonnal folytatta, – 955. augusztus 10. az augsburgi csata, vagy inkább vereség dátuma. Ahonnan csak a gyászvitézek jöttek haza. Emlékszel, nem?

„Ez a város egy távoli bolygó”, mindössze ennyi jutott eszébe arról, amit Toltay mondott. Gyászvitézeket pedig akkor látott életében először s utoljára, amikor a nagyapja koporsóját kísérték a halottasházból a frissen kiásott gödörig, amit a nagy hidegre való tekintettel csak dupla bérért és tíz csomag Munkás cigarettáért vállalt a helybeli két, kissé kapatosnak látszó sírásó. A koporsót négy zömök gyászvitéz vitte, bocskai jellegű kabátot viseltek a nyitott bunda alatt, ezzel adva meg az aktus komolyságát, ünnepélyességét.

Ez az augsburgi történet azonban jócskán összezavarta, s amíg igyekezett kibogozni a szálakat, nem vette észre, hogy Toltay szája gúnyos mosolyra húzódik:

– Tudod, hogy a magyar fukar kifejezés a Fugger-dinasztia nevének a magyarított változata? – röhögött fel hirtelen Toltay. – De honnan is tudnád, hiszen még a saját tudásodat illetőleg is fukar vagy!

Toltay most már hahotázott, és a térdeit is csapkodta hozzá:

– Mindenkinek olyan beceneve van, amelyet megérdemel! A kicsi az pirinyó, a magas az óriás, a kövér az dagadt, a sóher az meg fukar!

Magyarázni akarta a KISZ-titkárnak, hogy nincs igaza, hogy ez a név, ez a becenev tulajdonképpen a tudtán kívül keletkezett, de akárcsak annak idején az általános iskola első osztályában, most sem jött ki hang a torkán. Toltayt nem is érdekelte a válasz, csak röhögött a saját nagyszerűségén, elképesztő logikáján, és azon járt az agya, hogy akinek ilyen borotvaélesen vág az esze, annak nem is az egyetemen, hanem egyenesen a Magyar Tudományos Akadémián a helye. Épp azon gondolkodott, hogy a történelem vagy a filozófia szakosztály vezetését vállalja majd el mint akadémikus, amikor odalépett hozzájuk Szalontai Évi, aki Che Guevara-kitűzőt hordott Jugoszláviából származó farmerkabátján.

– Ti itt röhögcséltek, miközben a Főtéren verik a rendőrök a felvonulókat? – kérdezte szemrehányó hangon.

– Milyen felvonulókat? – vigyorgott Toltay. – Tudtommal még nincs május elseje!

– Március idusa van – szólalt meg egy kicsit még mindig szipogva ő, s meglepődött azon, hogy Évi rámosolygott. Nem emlékezett hasonlóra az addigi középiskolai évek alatt.

– Pontosan – mondta a mosolygó Évi. – Néhányan kimentek az öreg Kassai vezetésével a Petőfi-szoborhoz koszorúzni. Ám megjelentek a rendőrök és elkergették őket.

– Az a bajotok nektek – kezdte atyáskodó hangon Toltay –, hogy mindig mást akartok, mint ami van. Apáitok 45 előtt kommunizmust szerettek volna a kapitalizmus helyett, ti meg most kapitalizmust akartok a kommunizmus helyett. Május elsején nem akaródzik felvonulnotok, mert vörös ünnepnek tartjátok, március tizenötödikén meg, ha másból nem is, de dacból vonulgattok a rendőrök orra előtt.

– Gyere, hagyjuk – mondta Évi, s karjánál fogva elhúzta őt a bólogató Toltaytól, aki gúnyosan utánuk szólt:

– Make love, not peace!

Attól kezdve Szalontai Évi a szeretője lett. Titokban persze, mert a lánynak a szülei már kinézték egy gazdag, az USA-ból rendszeresen hazatántorgó ügyvédet, aki amikor józan volt, fűt-fát ígért a lányért cserébe, elsősorban azt, hogy kiviszi az egész családot a szabad, gondtalan, független, Miki egeres Amerikába. Évi nem szívesen beszélt erről, de volt valami a levegőben, mert érettségi után nem akart továbbtanulni.

Az egyetem egyébként neki sem jött össze, pedig eltervezte, hogy néprajzos lesz, aki elfelejtett kis falvakban élő öregektől gyűjti majd a boszorkányokról, kísértetekről, lidércekről szóló hiedelemtörténeteket, miközben pálinkázik a házbelleikkel, s dicséri a jó házi kosztot, amivel bizonyára megkínálják majd.

A felvételi előtti estén azonban annyira berúgott a Mulass!-ban, hogy másnap a nevet sem tudta megmondani a Néprajzi Tanszék professzorának, aki a be nem mutatkozás után szomorúan és némán mutatott az ajtó felé. Még látta, amint a tanársegéd sietve kinyitja az ablakot, hogy kiszellőztesse az utána ottmaradt sör- és cefreillatot, majd az ajtó, az Egyetem ajtaja egyszer s mindenkorra bezárult mögötte.



Szalontai Évi is eltűnt girbegurbává váló életéből, a városban azt pusmogták, hogy diszidált az egész család, hogy azóta már a pálmafákkal telenőtt, napfényes Floridában élnek, és fityiszt, hatalmas és irigylésre méltó fityiszt mutatnak az újabb öt éves tervvel terhelt, Kárpát-medencébe pottyantott országnak.

Megviselte Évi eltűnése, de nemcsak azért, mert az első szerelme volt, és az első szerelmek örökre nyomot hagynak az emberben, hanem mert a lánnyal intellektuálisan is egymásra találtak. Amikor testük már nem kívánta a másikat, és ez elég gyorsan bekövetkezett, fel sem öltöztek, hanem kimelegedve, kivörösödve nyúltak az ágy mellett heverő könyvekhez, és ami a kezükbe került, abból olvastak fel egymásnak, először még gyenge, aztán egyre erősödő hangon. Olvadni jó, súgta oda neki Évi gyakran a legvadabb ágycsaták közepette is, ő pedig olyankor arra gondolt, hogy ezzel az icipici, látszólag mit sem érő mondattal nyugtatta hajdanán papa anyát, aki bérsíró volt, de ettől függetlenül is gyakran elpityeredett. Olyankor abbahagyta a hüppögést, s szipogva hallgatta papát, aki nyugodt, szelíd hangján órákon keresztül olvasott fel neki. Hogy miből, melyik regényből, elbeszélésből, novellából, vagy útleírásból, esetleg meséből, arra már nem emlékezett, mert hamar elnyomta az álom a gyerekszoba szélén álló, régimódi, rácsos kiságyban. Most, hogy Évivel ugyanezt tették, a gyerekkora jutott eszébe, mondta is a lánynak, az meg korholta szelíden, hogy miért ennyire infantilis, mikor nő már fel, és mikor lesz belőle felnőtt, komoly, mindent megfontoló férfi.

Ugyanerre gondolt most is, amikor megtorpant a Városi Közkönyvtár bejárata előtt, és a táblára meredt. Másnapos volt, ezért akart tulajdonképpen a Mulass!-ba menni, és ott meginni egy sört, majd hazamenni és közölni Jolánnal, hogy vége, hagyják abba, semmi kedve egy morfinistával élni. Jolán apja a város kórházának főorvosa volt, és rendszeresen ellátta drogfüggő lányát morfiummal. Jolán, mint az összes többi nője Évi után, szeretett olvasni, ő azonban csak ritkán vett a kezébe könyvet. A szakmájához se nagyon kellett, fényképész lett, ásatásokon fotózta a feltárt leleteket, csontvázakat, régi koporsómaradványokat, ruhafoszványokat. Nincs ennek a pasasnak lelke, mondták róla a háta mögött a régészek, akik időnként elsírták magukat egy-egy lelet láttán, főleg, ha kisgyermeket tartó női csontváza letek. Több ilyen is akadt, elsősorban ott, ahol tatár vagy török dúlta hajdan a vidéket. Ő meg csak üldögélt a frissen feltárt sír szélén, cigarettázott, s lógatta nyakában a Nikon fényképezőgépet. Estéknél aztán jól berúgott valami italboltban, becsületsüllyesztőben, búfelejtőben, maga sem tudva, hogy miért, de inkább a miért ne tézisének megfelelően. Telente, amikor szüneteltek az ásatások, többnyire a Mulass!-ban tartózkodott, és csak zárás után támolgott haza Jolánhoz, aki akkorra rendszerint már belötte magát, így nem kellett hallgatnia a „már megint hol kódorogtál” szemrehányással teli, ám érzelemmentesen előadott kismonológót. Televíziót azóta nem nézett, hogy egyszer Toltay Tamást mutatták benne, akiből nem lett se történész, se akadémikus, hanem egy politikai pártnak a megmondófigurájává válva, éppen arról értekezett, hogy számoltassák el az összes hajdani KISZ-titkárt, akik a középiskolák százainak életét keserítették, sőt nyomorították meg a szocializmus kemény, embert próbáló, vad évtizedei alatt.

Lassan rátette a kezét a Városi Közkönyvtár bejáratának kissé rozsdás kilincsére. Mi a csudának menjek be, gondolta, de aztán mégiscsak belépett az ajtón. Odabent egy hatalmas lépcső fogadta. A lépcső mellett kétoldalt üveges szekrények álltak, kissé koszos, de azért nagyjából átlátszó üveggel, bennük könyvek. Volt ott minden, gyerekeknek szóló mesés-könyvek, felnőtteknek való, pucér nők borítójú ponyvák, és komoly mondanivalót rejtő művek, legalábbis abból, hogy már a címüket sem értette meg, ezt szűrte le. Miután elindult a lépcsőn felfelé, egy pillanatra még megállt, még egyszer tétován körülnézett, mint ha a verpadra lépne fel, valahogy úgy érezte magát. Odafönt újabb ajtó várta. Ennek a kilincset már jóval határozottabban nyomta le, mint az előbb a bejáratitét.

– Szia! – mondta egy hang, ahogy belépett a terembe.

– Szia! – mondta ő is a hangnak, látni ugyanis nem látott bent senkit.

Az olvasószolgálatos pult üres volt, teremtet vagy önmagától keletkezett lelket sem látott sehol, akárhogy forgatta is a fejét, s igyekezett megtalálni a hang gazdáját.



– Be szeretnél iratkozni, vagy kölcsönözni akarsz, esetleg visszahoztál valamit? – kérdezte a hang.

Most megpillantotta a hang gazdáját is. A tágra nyitott ajtó takarásából lépett elő egy lehetetlenül vékony lány, barna köpenyben, szemüveges, okos tekintettel.

Ő hirtelen megtántorodott. Ez nem lehet igaz, gondolta. Évi, Szalontai Évi. De már harminc éve nem találkoztak, s aki most előtte állt, körülbelül a tizennyolc esztendőös Évi-nek felelt meg.

– Mit bámulsz, nem láttál még könyvtárost? – nevetett fel a lány, majd folytatta. – Látnád a főnökömet. Na, az még egy különös muki. Nagydarab, kopasz, bajuszos ember. Állítólag éjszakánként meg vasárnaponként is bejön a Könyvtárba, elégedetten sétál a polcok között, s tekintetével meg a kezeivel simogatja, hizlalja a könyveket.

Még mindig nem tudott megszólalni. Csak nézte az egyre beszédesebbé váló lányt, s hallgatott.

– Vagy a barna köpeny a meglepő? – firtatta a lány. – Esetleg a szemüveg? Ez is a főnököm mániája, a köpeny, vagy ahogy ő mondja, a barna köppeny. Mert mi a tudomány szolgálai vagyunk, illetve én a szolgálóleánya, ezért nem tehetjük meg, hogy a hétköznapi, egyszerű ruhánkban áldozunk a könyvek hatalmas, gyakran leporolandó oltárán. A köpeny, vagy ahogy ő mondja, a barna köppeny spiritualitást kölcsönöz a napi nyolc órára.

Mégsem Évi az, gondolta most már nyugodtabban, miközben hallgatta a lányt. Teljesen más a hangja, és azért csak eltelt harminc év is, amióta nem találkoztunk. Ám a külseje megdöbbenően, már-már kísértetiesen hasonlít.

– Hozom máris a beiratkozási naplót, és kapsz egy vadiúj olvasójegyet is! – rázta fel a lány gondolataiból, de mire tiltakozni kezdett volna, már át is szaladt a szomszéd helyiségbe.

Lopva körülnézett a teremben. Az egyik sarokban könyvek voltak egymás tetejére halmozva. Legfelül egy Arany János válogatott versek című kötet feküdt. Hallgatni arany, gondolta valamiért, miközben gyorsan zsebre vágta.

A lány visszajött, kezében a kitöltendő papírokkal. Gyorsan és határozottan aláírta a „könyvtáros tölti ki” rubrikát, majd a kezébe nyomta. Tollat is adott hozzá.

– Most te jössz.

Amíg töltötte a brosúrákat, elolvasta a lány kissé gyerekes, de azért határozott, és legfőképpen olvasható aláírását. Toltay Éva. Majdnem felkiáltott meglepetésében, de megemberelte magát, és nem szólt semmit. Könyvet sem kölcsönzött, csak elrakta az olvasójegyet, köszönt, s meg sem várva a lány választát, már szaladt is le a lépcsőn.

A Városi Közkönyvtár előtt két kezdő sintér éppen egy hatalmas fehér kutyát igyekezett befogni, ám az állat minduntalan kisiklott a kezük közül, végül elloholt a Mulass! irányába.

Isteni jel, gondolta, és ő is a kocsma felé indult. A Mulass!-ban alig volt hely, pedig hétköznapi volt, mégis megtöltötték a vendégek. Egy bárszéken telepedett le, szemben a söntéssel. Sört rendelt, kivételesen feketét, ami az erősebb és a jóval drágább kategóriába tartozott.

– Rád szakadt az ég, vagy tán aranyat találtál? – évődött vele a bajszos Kati, aki egyébként férfi volt, ám nőies hangja miatt mindenki Katinak nevezte.

Előhúzta zsebéből az Arany-kötetet.

– Elfogadod a sörért cserébe?

Bajszos Kati belelapozott a könyvbe, majd bedobta a pult alá.

– A gyerek jövőre érettségizni fog, legalább nem kell letöltenie az internetről.

Nagyon lassan, apró kortyokban itta ki a fekete, drága, kevés szénsavat tartalmazó, Aranyért vett italt. Mikor végzett, felállt, búcsút intett a bajszos Katinak, és elindult, viszsa a Könyvtárba. ■ ■ ■